

Висновки. Жодна система управління ефективно не функціонуватиме в рамках сільського господарства країни, регіону, підприємства без ефективної системи мотивації, стимулюючої працівника до підвищення продуктивності трудової діяльності при досягненні поставленої мети. Мотивація відіграє найважливішу роль у структурі організації. Вона поєднує всі сфери організаційних взаємодій, які взаємодоповнюють одна одну, що дозволяє всім іншим органам нормально функціонувати, знімаючи протиріччя між суспільними й індивідуальними потребами в організації. Тому цілком правомірно з'явилася потреба розробки більш нових, функціональних теорій мотивації, які б адекватно відображали взаємодію мотиваційного та інших організаційних процесів.

Список використаних джерел

1. Бугуцький О.А. Фактори розвитку мотивації праці. // Економіка АПК. – 1997. – № 7. – С. 197-198.
2. Дмитренко Р.М. Мотивація праці в АПК в умовах переходу до ринкових відносин. // Збірник наукових праць ПДАТУ. – Кам'янець-Подільський: Абетка. – 2003. – № 11. – С. 277-280.
3. Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. Кадровий потенціал аграрних підприємств: управлінський аспект. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2005. – 370 с.
4. Саблук П.Т., Амбросова В.Я., Мазнева Г.Є. // Проблеми економіки аграрного комплексу. – Харків. – 2000. – Т. 2. – С. 53-54.
5. Ходаківський Є.І., Богоявленська Ю.В. Економіка та менеджмент праці (праксеологічний аспект): Навч. пос. – Житомир: ЖДТУ, 2004. – 378 с.
6. Червінська Л.П. Мотивація трудової діяльності в АП виробництві України / Л.П. Червінська. – К.: ІАЕ НАНУ, 2003. – 36 с.
7. Шпикуляк О.Г. Мотивація праці в аграрних формуваннях // Теорія і практика розвитку корпоративного сектору економіки України в контексті цілей тисячоліття та світової глобалізації: Матер. міжнар. форуму у 2-х ч. – К.: Вид. дім „Корпорація”, 2004. – Ч. 2. – С. 107-114.

Аннотація. Исследуются основные вопросы относительно основы мотивации трудовой деятельности в предприятиях разных форм ведения хозяйства. Рассмотрены перспективы развития системы стимулов на мотивацию работников в условиях рыночной экономики.

Ключевые слова: мотив, мотивация, стимул, стимулирование, потребность, труд, работник, предприятие.

Abstract. Basic questions are probed in relation to basis of motivation of labour activity in the enterprises of different forms of manage. The prospects of development of the system of stimuli are considered on motivation of workers in the conditions of market economy.

Keywords: reason, motivation, stimulus, stimulation, necessity, labour, worker, enterprise.

УДК 004.4:[65.012.32 + 65.011.3]

А.Л. Двойнос, аспірант ПДАТУ

СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ

Розкриваються основні сфери застосування та переваги автоматизованих систем управління ризиками, узагальнюється та наводиться коротка характеристика ряду програмних рішень для управління ризиками, досліджуються основні принципи та сфери застосування програм для моделювання ризиків.

Ключові слова: автоматизація управління ризиками, моделювання ризику, програмне забезпечення.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Автоматизація процесу аналізу та оцінки ризиків створює додаткові

можливості обробки великих масивів вхідних даних для прийняття оперативних та найбільш ефективніших рішень у сфері управління ризиками. Таким чином дослідження проблем застосування систем автоматизації управління ризиками тісно пов'язано із загальними науковими та практичними завданнями управління економічними ризиками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Серед теоретиків, які зробили реальний внесок у розвиток теорії ризику, можна виділити таких вчених як А.П. Альгин, Дж. М. Кейнс, А. Маршалл, О. Моргенштейн, Ф. Найт, Дж. Нейман, Б.А. Райзберг, В.В. Черкасов та ін.

У розвиток прикладних концепцій ризику свій внесок внесли Дж. Бароне-Адези, Т. Боллерслев, К. Гіаннопоулос, М.В. Грачова, Г. Гуптон, П. Зангарі, В.Є. Кузнецов, А. Лі, М.А. Рогов, В.А. Чернов, Г.В. Чернова, Р. Енгль.

Формулювання цілей статті. Основними цілями статті є розкриття основних завдань автоматизації управління ризиками, узагальнення існуючих програмних комплексів оцінки, управління та моделювання ризиків та їх коротка характеристика.

Виклад основного матеріалу дослідження. Автоматизована система управління ризиком – програмне забезпечення, що містить комплекс засобів, необхідних для вирішення завдань управління операційними ризиками підприємств: від збору даних до надання звітності та побудови прогнозів. Розрахунки проводяться на основі моделей і методів статистичного та економічного аналізу.

Системи управління операційним ризиком дозволяють підприємству вирішувати такі бізнес-завдання як:

- виявлення і наочна демонстрація „слабких місць” у бізнес-процесах;
- побудова ефективної організаційної структури;
- прогнозування можливого збитку і розрахунок капіталу, необхідного для покриття збитків;
- планування заходів, що дозволяють оптимізувати роботу компанії, знизити витрати і забезпечити стійкий розвиток бізнесу.

Автоматизовані системи управління операційним ризиком найбільш активно використовуються у фінансовому секторі економіки, насамперед у банківській і страховій діяльності, оскільки рівень зрілості управління ризиками тут вище, ніж у реальному секторі. Разом з тим, компанії реального сектору не тільки усвідомлюють необхідність впровадження подібних систем, але й роблять реальні кроки в цьому напрямку.

Системи управління операційним ризиком підтримують стандарти Basel II і, як правило, реалізують наступні функції:

- збір даних про фактично понесені втрати, викликані впливом операційного ризику;
- моніторинг несприятливих подій операційного характеру і викликаних ними втрат;
- генерація звітів, аналіз і візуалізація накопиченої статистики;
- проведення опитувань експертів з метою оцінки впливу факторів операційного ризику на бізнес-процеси підприємства і побудова на отриманих даних карти ризиків;
- розрахунок оцінки вимог на капітал для покриття можливих втрат від операційних ризиків;
- розрахунок вартісної міри ризику (VaR);
- планування діяльності щодо запобігання втрат від реалізації операційних ризиків.

Розглянемо основні типи автоматизованих систем управління ризиками.

Система Expert Business Impact Analysis System компанії Decision Support Systems дозволяє визначати вагові коефіцієнти кожного з ризиків та надавати рекомендації щодо вибору стратегії захисту. Ця система містить базу даних глобальних загроз і методик оцінок уразливості, а також надає можливості порівняльного аналізу і складання звітів. У базу даних введені відомості про ймовірність загроз з джерелами статистичної інформації, дані про тривалість ліквідації можливих збитків, розбиті по регіонах. У системі передбачені можливості проведення інтерактивного аналізу „що, якщо...” для створення сценаріїв розвитку подій і оцінки переваг альтернативних рішень, а також для порівняння з поточними даними або з даними за попередні періоди.

Компанія Strohl Systems пропонує програмне забезпечення для моделювання непередбачених ситуацій, які можуть викликати несподівані порушення господарської діяльності. Краще заздалегідь передбачити можливість таких перебоїв, перш ніж вони обернуться більш серйозними наслідками. Система BIA Professional є інструментом причинно-наслідкового аналізу, який дозволяє клієнтам швидко описати результати потенційної катастрофи і зосередитися на найбільш важливих діях при проведенні моделювання непередбачених ситуацій.

Система Living Disaster Recovery Planning Systems (LDRPS) являє собою програмне забезпечення планування безперервної діяльності та відшкодування втрат, володіє можливостями експертної системи і містить зразки документів і діаграм. У системі є графічний інтерфейс і генератор звітів. Крім того, вона надає можливості моделювання непередбачених ситуацій та

створення стратегій відшкодування втрат. Відбудовні роботи представляються у вигляді діаграм PERT і Gantt. Програмне забезпечення підтримує планування наступних процесів: швидке реагування, кризове управління, видача попереджень, переміщення виробничих потужностей, забезпечення безпеки, управління активами та їх відновлення, збір статистичної інформації про населення, дії у разі забруднення навколишнього середовища, охорона праці і здоров'я.

Система Recovery PAC компанії CSCІ є програмним забезпеченням планування відшкодування втрат. Вона підтримує проведення всеосяжного причинно-наслідкового аналізу і визначення кількості ризиків. Система ідентифікує потенційно вразливі види та сфери діяльності і встановлює пріоритети при відшкодуванні втрат. Крім того, розробниками передбачена можливість ідентифікації видів ризиків, які можуть призвести до катастрофи або нещасного випадку.

Система Internal Operations Risk Analysis компанії Business Foundation Software дозволяє провести оцінку областей ризику і внутрішньої системи контролю компанії. Це експертна система побудована на основі 180 питань. Залежно від відповідей на них програмою складається управлінський звіт, який вказує на сильні і слабкі сторони в діяльності компанії. Кожному виду господарських операцій приписується свій ступінь ризику (високий, середній, низький). Сфери діяльності, які оцінюються даним програмним забезпеченням, включають робоче середовище, цільове планування і діяльність персоналу. Існують модифікації, що дозволяють враховувати специфічні умови конкретних галузей.

Система Controls компанії Price Water house допомагає проводити аналіз ризиків, накопичуючи інформацію про внутрішню систему контролю, оцінюючи і тестуючи її елементи. Вказуються слабкі сторони елементів контролю і надаються відповідні рекомендації щодо виправлення ситуації. Оцінка дієвості елементів контролю всередині компанії може бути проведена за різними зрізами (наприклад, за видами діяльності, за підрозділами). Крім того, для порівняння можна зробити аналіз відносної ефективності контролю в різних функціональних одиницях.

Система Safety Compliance Assistant компанії CCH – це інтерактивне програмне забезпечення, що дозволяє перевірити діяльність організації на відповідність загальногалузевим стандартам, створеним американським Управлінням з охорони праці та здоров'я працюючих (Occupational Safety and Health Administration-OSHA). У програмі міститься список питань, які можна використовувати для проведення перевірки та навчання. Програма виявляє і коригує порушення стандартів OSHA, а також формує необхідні документи.

Важливе місце у побудові системи управління ризиками займає моделювання ризиків.

Моделювання ризиків допомагає приймати більш обґрунтовані рішення. Отримані дані можуть бути використані при аналізі ризиків, в той час як моделі фінансового стану дозволяють оцінити лише фінансові наслідки нещасних випадків або іншого небажаного розвитку подій. Моделі ризиків можуть бути створені для вимірювання фінансових наслідків катастроф (наприклад, пожеж, повеней, землетрусів, аварій на АЕС). Таким чином, можна оцінити ймовірний збиток, викликаний нещасним випадком, катастрофою або іншою подією. Крім того, подібна модель дозволяє визначити ймовірне вплив такого роду подій на діяльність компанії, а також можливі дії з боку конкурентів. Модель непередбаченої ситуації може допомогти при виробленні адекватної стратегії і при здійсненні заходів щодо запобігання збиткам. Програмне забезпечення дозволяє також скласти сценарій „що, якщо ...” і провести аналіз кінцевого ефекту від зміни введених змінних та коефіцієнтів. Прикладом служить моделювання оперативних і фінансових наслідків урагану, що дозволяє відобразити та оцінити схильність ризику при даному розвитку подій. Мінімальний і максимальний збиток і ймовірні сценарії розвитку подій можуть бути складені і проаналізовані. Створення моделі допомагає заздалегідь визначити як за допомогою оперативних фінансових заходів найкращим чином мінімізувати збитки та забезпечити дієвий захист.

Спеціальне програмне забезпечення дозволяє виявляти області, види і ступені ризику, загрозливого бізнесу, дозволяючи знаходити оцінки мінімального і максимального рівня збитку.

Моделювання може бути використано для ідентифікації та опису видів і кількості ризиків, властивих різним ситуаціям. Крім того, є можливість визначити пріоритети різних ризиків, потенційних джерел збитку і потім проаналізувати отриманий результат. Можна також аналізувати проблемні області, пов'язані з ризиком, а також набір відповідних альтернативних заходів у відповідь.

Компанія Deloitte&Touche LLP створила першу в світі лабораторію тестування систем управління ризиками, в якій тестується програмне забезпечення, розробляються системні рішення, проводиться оцінка корисності тих чи інших програм, надається порівняльна інформація й виробляється настроювання додатків. Deloitte&Touche LLP порівнює програмні продукти, а також їх придатність і види одержуваних звітів, оцінює наскільки ефективно той чи інший додаток досягає поставлених перед ним цілей.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. З результатів дослідження випливає, що на сьогоднішній день на ринку представлено широкий вибір різноманітних програмних комплексів для автоматизації процесу управління ризиками підприємств, відмінних за сферами застосування, можливостями і масштабом обробки інформації.

Якість прийняття управлінських рішень залежить від методів та засобів оцінки умов функціонування підприємства. Тому дослідження проблеми застосування автоматизованих систем управління ризиками, обґрунтування ефективності застосування тих чи інших програмних комплексів залежно від особливостей діяльності підприємства має важливе значення для стабільного розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Старостіна А.О., Кравченко В.А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: ІВЦ „Видавництво політехніка”, 2009. – 200 с.
2. Тэпман Л.Н. Риски в экономике: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. В.А. Швандара. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 380 с.
3. Кузнецова Н.В. Управление рисками. – Владивосток: издательство Дальневосточного университета, 2004. – 168 с.
4. <http://www.stohl-systems.com>.
5. <http://www.pw.com>.
6. <http://www.rmislabs.com>.

Аннотація. Раскрываются основные сферы применения и преимущества автоматизированных систем управления рисками, обобщается и приводится краткая характеристика ряда программных решений для управления рисками, исследуются основные принципы и сферы применения программ для моделирования рисков.

Ключевые слова: автоматизация управления рисками, моделирование риска, программное обеспечение.

Abstract. The article specialized software in the field of risk management author focuses on the main scope and benefits of automated risk management systems. The author generalizes and gives a brief description of several software solutions for risk management. The article examines the basic principles and scope of programs for risk modeling.

Keywords: automation of risk management, risk modeling, software.

УДК 364.48:316.344.25

Л.А. Парок, аспірант ПДАТУ

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Визначено сутність категорій “соціально-економічний розвиток”, “розвиток сільських територій”, поняття інтегрованого розвитку сільських територій, яке проявляється в покращенні якості життя сільського населення через підвищення рівнів його самозабезпеченості і соціальної безпеки шляхом реструктуризації його економічної активності.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, розвиток сільських територій, населення, соціальна інфраструктура.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі найважливішим чинником економічного зростання є підвищення ролі людського фактора й посилення соціальної орієнтації розвитку економіки. Поліпшення умов життя населення – це найважливіша складова росту добробуту суспільства. Українське село протягом останнього десятиріччя потерпає від нерозвиненої інфраструктури, тому за останні роки посилилася увага економістів до проблеми обґрунтування більш ефективних шляхів використання потенціалу соціальної інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанням розвитку соціальної сфери, соціальної інфраструктури села присвячені